

European Digital Media Observatory

Η ΦΙΛΟΡΩΣΙΚΗ ΚΑΙ Η ΞΕΝΟΦΟΒΙΚΗ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΒΑΣΙΖΟΝΤΑΙ ΟΛΟΕΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΣΤΗ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Μηνιαία αναφορά #54 - δίκτυο ελέγχου γεγονότων του EDMO

Δημοσιεύθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2025

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΗΤΑΝ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΤΟΧΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ

Οι 32 οργανισμοί* του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO, οι οποίοι συνεισέφεραν στοιχεία για την εν λόγω αναφορά, δημοσίευσαν συνολικά 1,486 άρθρα fact-checking μέσα στον Νοέμβριο του 2025. Από αυτά τα άρθρα, 148 (10%) παραπληροφόρηση σχετικά με την Ουκρανία, 130 (9%) αφορούσαν παραπληροφόρηση για τη μετανάστευση, 87 (6%) παραπληροφόρηση σχετική με την ΕΕ, 69 (5%) αφορούσαν παραπληροφόρηση σχετικά με την κλιματική αλλαγή, 49 (3%) παραπληροφόρηση σχετικά με την COVID-19, 27 (2%) παραπληροφόρηση κατά της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας και θεμάτων που αφορούσαν έμφυλα ζητήματα και 13 (1%) παραπληροφόρηση σχετικά με την Γάζα και το Ισραήλ.

Πιθανότατα λόγω της αυξημένης δημοσιότητας γύρω από τη σύγκρουση και τις σχετικές συζητήσεις για ειρηνευτικές πρωτοβουλίες, η παραπληροφόρηση για τον πόλεμο στην Ουκρανία αυξήθηκε κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες. Παράλληλα, η παραπληροφόρηση γύρω από τους μετανάστες αυξήθηκε κατά μία ποσοστιαία μονάδα, για τέταρτο συνεχόμενο μήνα. Αντίθετα, η μειωμένη προσοχή που έλαβε η κρίση στη Γάζα οδήγησε σε πτώση της σχετικής παραπληροφόρησης κατά έξι ποσοστιαίες μονάδες μέσα στον Νοέμβριο.

Ο όγκος παραπληροφόρησης στα υπόλοιπα θέματα που παρακολουθούνται στις συγκεκριμένες αναφορές παρέμεινε σταθερός, με μόνο μικρές διακυμάνσεις.

* Οργανισμοί που συνέβαλαν στην παρούσα έκθεση: 15min, AFP, APA, CORRECTIV, Deutsche Welle, Delfi Estonia, Delfi Lithuania, Demagog.cz, Demagog.pl, Demagog.sk, dpa, EFE Verifica, Ellinika Hoaxes, FactReview, Factcheck Vlaanderen, Faktabaari, Faktisk, Funky Citizens, INFOVERITAS, Källkritikbyrå, Knack, Lakmusz, Maldita.es, Newtral, Oštro, Pagella/Facta, Polígrafo, Pravda Poland, Re:Baltica, The Journal, TjekDet, VerificaRTVE.

COVID-19

Ευρωπαϊκή Ένωση

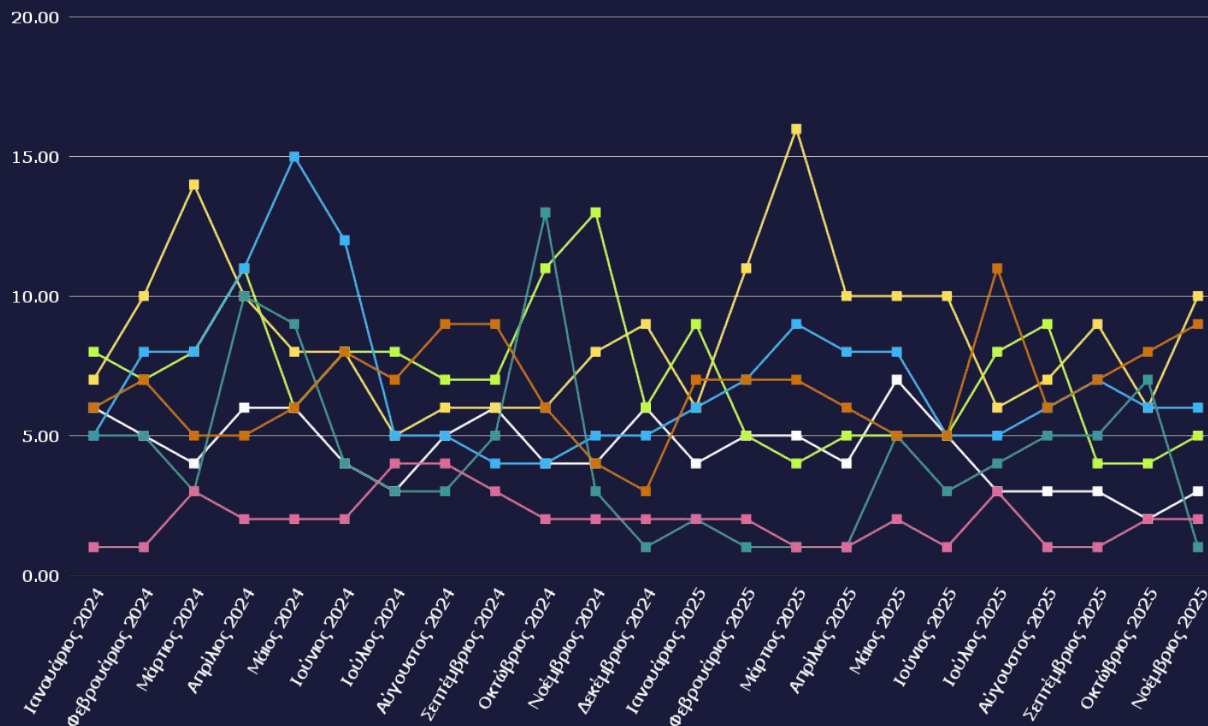
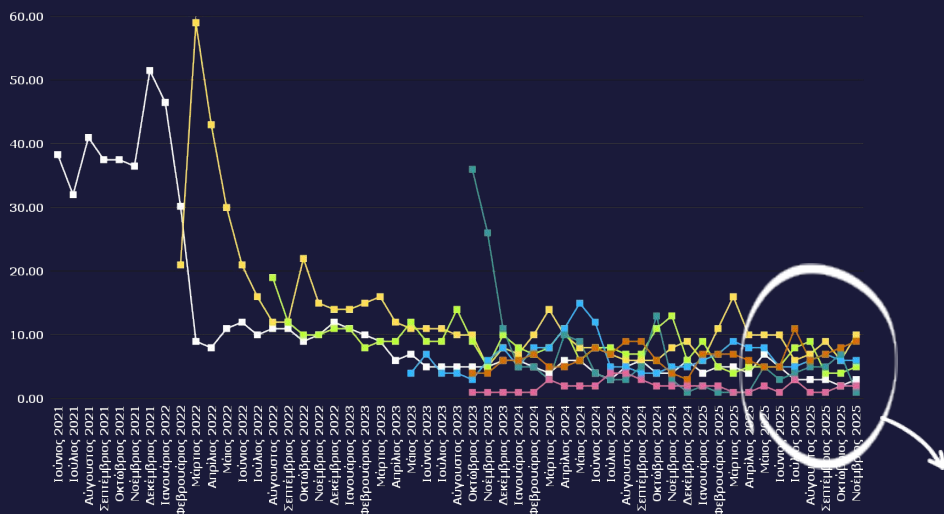
Σύγκρουση Ισραήλ-Χαμάς

LGBTQ+

Ουκρανία

Κλιματική αλλαγή

Μεταναστευτικό

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Τον Νοέμβριο, η φιλορωσική παραπληροφόρηση εστίασε στο να παρουσιάσει τον ουκρανικό στρατό ως αδύναμο και στα πρόθυρα κατάρρευσης. Με τη βοήθεια της ΤΝ, δημιουργήθηκαν και διακινήθηκαν σε όλη την Ευρώπη πολλά συνθετικά/τεχνητά βίντεο, τα οποία υποτίθεται πως έδειχναν Ουκρανούς στρατιώτες να παραδίδονται - ιδίως στον τομέα του Ποκρόβσκ, όπου βρισκόταν σε εξέλιξη ρωσική επίθεση. Στο ίδιο μοτίβο, κυκλοφόρησαν «ειδήσεις» ότι σε ουκρανικά σχολεία εμφανίστηκαν «θρανία της ντροπής» για παιδιά των οποίων οι πατέρες εγκατέλειψαν τις στρατιωτικές τους μονάδες.

Στο στόχαστρο βρέθηκε και η ουκρανική πολιτική ηγεσία, με προσπάθειες παραπληροφόρησης να επιχειρούν να παρουσιάσουν την Ουκρανία - και, όπως ήταν αναμενόμενο, τον πρόεδρό της Βολοντίμιρ Ζελένσκι - ως διεφθαρμένους. Ένας ισχυρισμός ανέφερε ότι ο Ζελένσκι διαθέτει ρωσική υπηκοότητα και πολυτελή ακίνητα στη Μόσχα, ενώ άλλη «είδηση» υποστήριζε ότι αγόρασε ράντσο στο Γουαϊόμινγκ των ΗΠΑ έναντι 79,5 εκατομμυρίων δολαρίων. Δεδομένου ότι τον Νοέμβριο ήρθαν στο φως επιβεβαιωμένες και αξιόπιστες αναφορές για σκάνδαλο διαφθοράς στο Κίεβο, είναι πιθανό η ρωσική παραπληροφόρηση να αξιοποιήσει την εξέλιξη αυτή, ενισχύοντας το μήνυμα ότι η Ουκρανία είναι συνολικά διεφθαρμένη και, άρα, «δεν αξίζει» την υποστήριξη των συμμάχων της.

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΙΣΛΑΜΟΦΟΒΙΚΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ

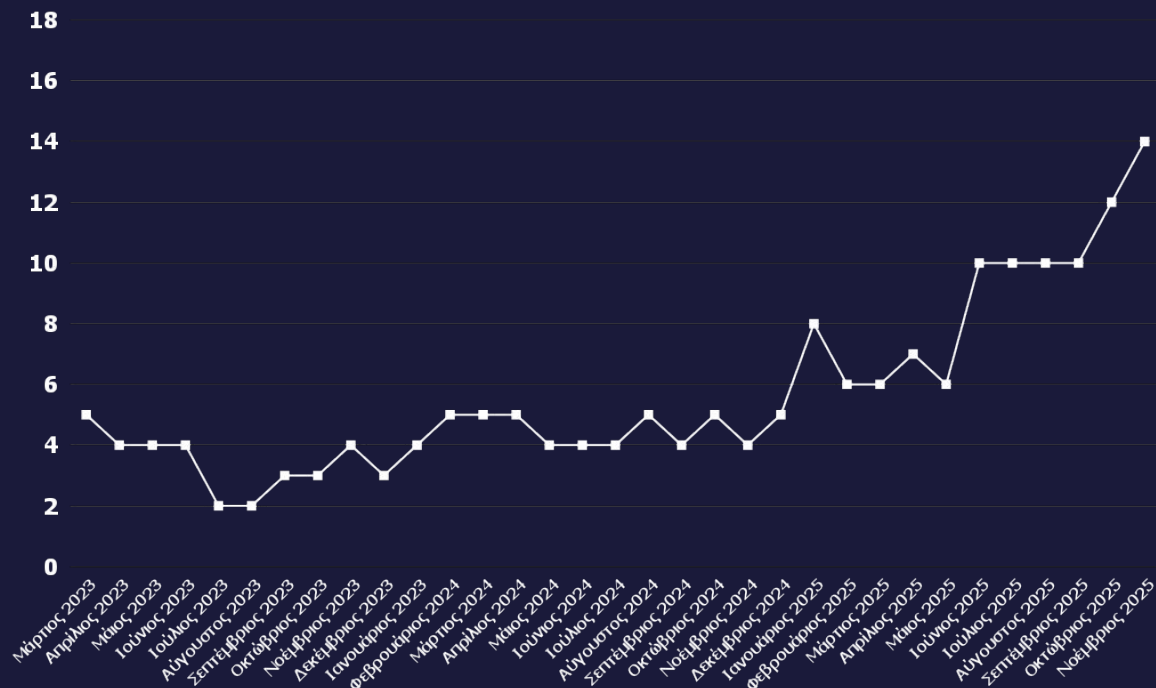
Ένα συχνό αφήγημα παραπληροφόρησης που διακινείται από ακροδεξιές ομάδες εστιάζει στις ευρωπαϊκές πολιτικές για τη μετανάστευση, παρουσιάζοντάς τες ως πολιτικές που «βάζουν τους μετανάστες πάνω από τους ντόπιους». Στη Γερμανία κυκλοφόρησαν ψευδείς ισχυρισμοί για νέο νόμο που υποτίθεται πως υποχρεώνει τους πολίτες να παραχωρούν δωρεάν δωμάτια των σπιτιών τους σε πρόσφυγες ή και σε άλλους πολίτες. Στην Ελλάδα, μια νέα οδηγία του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου παρουσιάστηκε παραπλανητικά ως υποτιθέμενη άδεια να εργάζονται στη χώρα άτομα χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής. Τόσο με χρήση ΤΝ όσο και με «παραδοσιακές» τεχνικές, διαδόθηκε επίσης ο ισχυρισμός ότι «ορδές μεταναστών» κατευθύνονται προς την Ευρώπη.

Αυτές οι αφηγήσεις συνδέονται εύκολα με την αβάσιμη θεωρία συνωμοσίας της «Μεγάλης Αντικατάστασης» (“Great Replacement”), την οποία τροφοδοτούν ακροδεξιές δυνάμεις, εκμεταλλευόμενες το μεταναστευτικό υπόβαθρο μουσουλμανικών κοινοτήτων στην Ευρώπη. Σε αρκετές χώρες διαδόθηκαν ψευδείς «ειδήσεις» ότι μουσουλμανικές ομάδες διαμαρτυρήθηκαν κατά των Χριστουγέννων, ενώ εικόνες που δημιουργήθηκαν με εργαλεία ΤΝ - με χριστουγεννιάτικες αγορές περικυκλωμένες από φράγματα - συνέβαλαν στην άνοδο της ισλαμοφοβίας στο διαδίκτυο. Ευαίσθητα ζητήματα, όπως η εκπαίδευση των παιδιών και η ελευθερία των γυναικών, αξιοποιήθηκαν επίσης στη Βόρεια Ιρλανδία, όπου κυκλοφόρησαν ψευδείς «ειδήσεις» ότι η διδασκαλία του Χριστιανισμού απαγορεύτηκε στα σχολεία, ενώ στο Βέλγιο αναφέρθηκε, επίσης ψευδώς, ότι μια γυναίκα που φορούσε ισλαμική μαντίλα δέχτηκε επίθεση από μουσουλμάνους άνδρες επειδή είχε ακάλυπτα τα χέρια της.

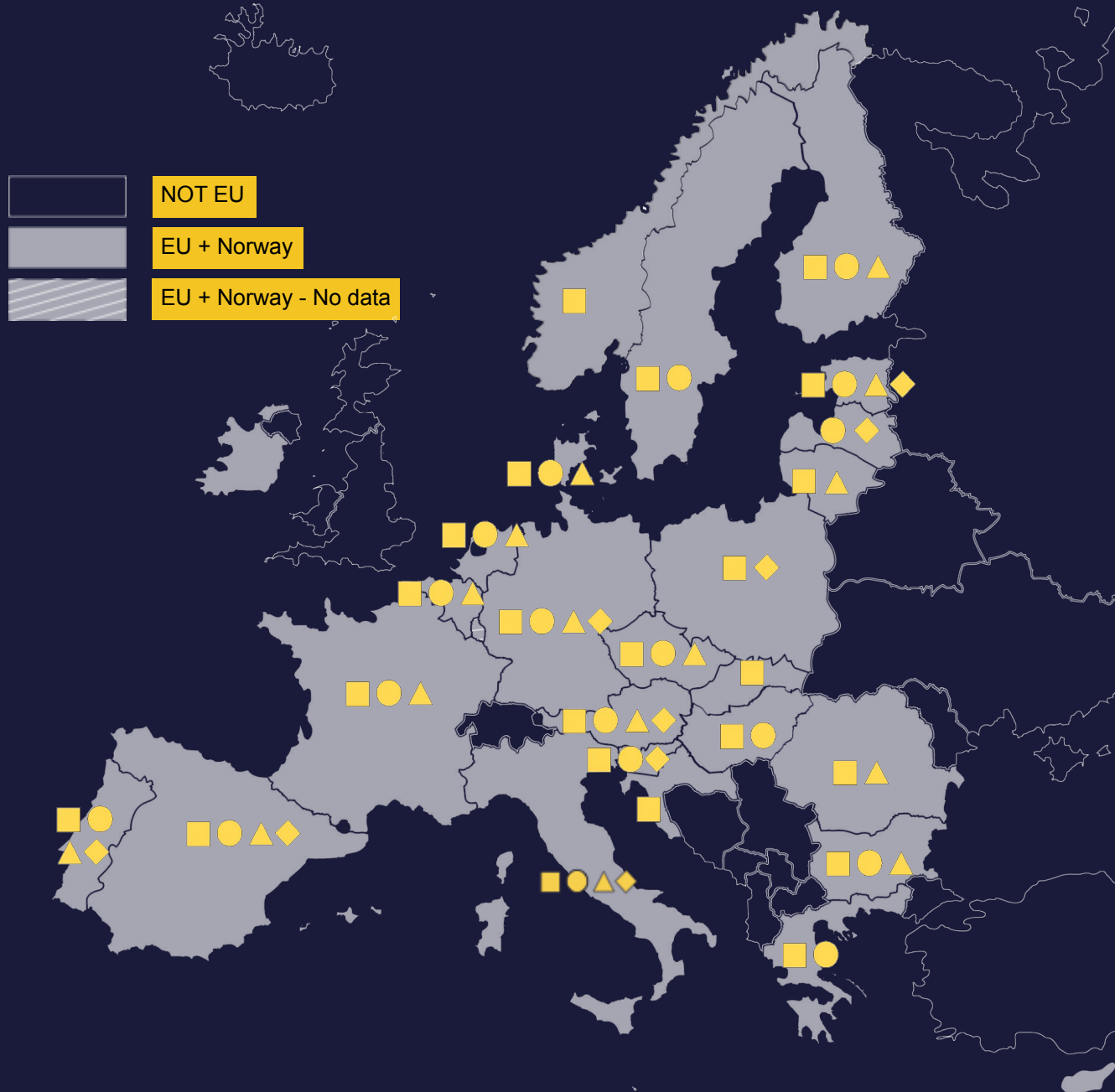
Η ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΕΤΑΙ ΜΕ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΙ ΝΕΟ ΡΕΚΟΡ

Το ποσοστό των ιστοριών παραπληροφόρησης που χρησιμοποιούν περιεχόμενο παραγόμενο από ΤΝ έφτασε σε νέο ρεκόρ. Από τα 1,486 άρθρα fact-checking, τα 205 αφορούσαν τη χρήση αυτής της τεχνολογίας σε περιεχόμενο παραπληροφόρησης, δηλαδή το 14% του συνόλου.

Όπως τονίστηκε στις προηγούμενες διαφάνειες, η ΤΝ χρησιμοποιήθηκε συστηματικά για τη δημιουργία ψευδούς περιεχομένου σχετικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία, κατασκευάζοντας μια «πραγματικότητα» που επιβεβαιώνει τη ρωσική προπαγάνδα. Σε αυτό περιλαμβάνονται πολλά βίντεο που υποτίθεται ότι δείχνουν Ουκρανούς στρατιώτες να παραδίδονται, αλλά και ένα κατασκευασμένο βίντεο όπου ο πρωθυπουργός της Πολωνίας, Ντόναλντ Τουσκ, εμφανίζεται να φωνάζει στον Ζελένσκι και να τον κατηγορεί για διαφθορά. Η ΤΝ χρησιμοποιήθηκε ευρέως και για να δημιουργήσει «παράλληλες πραγματικότητες» στις οποίες το πολιτικό μήνυμα ακροδεξιών δυνάμεων μοιάζει πιο πειστικό. Για παράδειγμα, σε διάφορες χώρες κυκλοφόρησε βίντεο που έδειχνε έναν δάσκαλο στην Ιρλανδία ή στο Ηνωμένο Βασίλειο να καθοδηγεί μια σχολική τάξη γεμάτη παιδιά σε ισλαμική προσευχή.

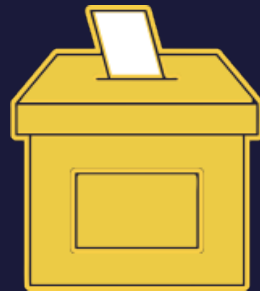
ΟΙ 4 ΨΕΥΔΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΙΟ ΕΥΡΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΗΤΑΝ:

- Εικόνες παραγμένες με ΤΝ που δείχνουν Ουκρανούς στρατιώτες να κλαίνε/να παραδίδονται (π.χ. στο Ποκρόβσκ)
- Ισλαμοφοβικές «ειδήσεις» σχετικά με τον Zohran Mamdani και την εκλογή του ως δημάρχου της Νέας Υόρκης (π.χ. ότι το ISIS «πανηγύρισε» την εκλογή του)
- ▲ Τα κλεμμένα κοσμήματα του Λούβρου βρέθηκαν στην Ουκρανία
- ◆ Η Erika Kirk είναι οκτώ εβδομάδων έγκυος

THE MOST SIGNIFICANT DISINFORMATION STORIES AT THE NATIONAL LEVEL:

Η υπηρεσία κρατικής ασφάλειας ερευνά ανθρώπους «μόνο» επειδή κρέμασαν γερμανικές σημαίες.

Υπήρξε νοθεία σε εκλογές: σε εκλογικό τμήμα του Ρότερνταμ αποδόθηκαν 6,000 ψήφοι παραπάνω στο κόμμα D66.

Ένα φυλλάδιο προτρέπει τους μουσουλμάνους να μην ψηφίσουν, υποστηρίζοντας ότι η συμμετοχή στις εκλογές αντιβαίνει στο Κοράνι και άρα είναι "haram" (απαγορευμένη).

Η τσεχική κυβέρνηση δαπάνησε 2.5 δισ. κορώνες (CZK) για νοσοκομεία στην Ουκρανία, ενώ αρνήθηκε να διαθέσει 468 εκατομμύρια για τη στήριξη των θυμάτων των περσινών πλημμυρών.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτή την αναφορά συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου το οποίο στάλθηκε στους οργανισμούς ελέγχου γεγονότων οι οποίοι είναι μέλη του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO (<https://edmo.eu/fact-checking-community/>).

Περίοδος αναφοράς: 1-30 Νοεμβρίου 2025. Αριθμός απαντήσεων: 32

Βασικοί ελεγκτές της αναφοράς: Lucia Bertoldini και Tommaso Canetta, Pagella Politica/Facta.
Για περισσότερες πληροφορίες: t.canetta@pagellapolitica.it.

Το EDMO έχει λάβει χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση με αριθμό σύμβασης: LC-01935415